

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/42/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7820204796
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 03. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Slovinská
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:7820204796.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Slovinskej a sudkýň JUDr. Aleny Mikovej a JUDr. Zuzany Matyiovej v spore žalobkyne : Mgr. X. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. X, zastúpená advokátom JUDr. Ladislavom Csákóm, so sídlom Hviezdoslavova 4, Rožňava, proti žalovanému : B. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom I. X, Z., v konaní o ochranu osobnosti o návrhu žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia, o odvolaní žalovaného proti uzneseniu Okresného súdu Rožňava zo dňa 19. januára 2021 č.k. 4C/64/2020-93

rozhodol:

M e n í uznesenie tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia z a m i e t a .

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Rožňava (ďalej „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) uznesením uvedeným v záhlaví uložil žalovanému povinnosť zdržať sa akejkoľvek formy konania spočívajúceho v šírení a zverejňovaní informácií spojených s D.. X. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. 3, a to počnúc dňom doručenia neodkladného opatrenia (I. výrok) a žalobkyni priznal voči žalovanému náhradu trov konania v plnom rozsahu (II. výrok).

2. Okresný súd vyhovel návrhu žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia podaného po začatí konania vo veci samej o ochranu osobnosti žalobkyne podľa § 11, § 13 Občianskeho zákonníka (OZ), v ktorom konaní vo veci samej žalobkyňa žiada uložiť žalovanému povinnosť :

Ad. 1. písomne sa ospravedlniť žalobkyni listom adresovaným k jej rukám na adresu pracoviska Slovenské národné múzeum - múzeum Betliar v znení „Vážená D.. X. MÁ., týmto odvolávam výroky prednesené na Vašu adresu a ktorými som Vás označil za neslušnú, nepokornú, arogantnú, pohŕdajúcu prácou a výsledkami iných, lakomú, závistlivú osobu, ktorá mnohým veciam nerozumie a ktorá má povrchné vedomosti a kradne z môjho duševného vlastníctva a že ste neskúsená, máte arogantné vystupovanie nehodné pracovníka pôsobiaceho v oblasti kultúry, že ste ľudsky a odborne neschopná a nekompetentná zastávať funkciu riaditeľa múzea a nemáte predpoklady ani na rádovú prácu v kultúre a na úseku ochrany a zachovávaní kultúrneho dedičstva, pretože tieto tvrdenia nie sú pravdivé a ospravedlňujem sa Vám za ne“,

Ad. 2. písomne sa ospravedlniť žalobkyni listom adresovaným D.. Y. E., generálnemu riaditeľovi Slovenského národného múzea na adresu : Vojenské nábrežie 2, Bratislava v znení : „Vážený pán generálny riaditeľ Mgr. Y. E., týmto odvolávam výroky, ktoré som predniesol v liste datovanom 24. 4. 2019 a ktorý list som poslal Vám a ktorými výrokmi som označil Mgr. X. D., riaditeľku Múzea Betliar za neslušnú, nepokornú, arogantnú, pohŕdajúcu prácou a výsledkami iných, lakomú, závistlivú osobu, ktorá mnohým veciam nerozumie, pretože tieto tvrdenia nie sú pravdivé a ospravedlňujem sa za ne“,

Ad. 3. ospravedlniť sa žalobkyni na stránkach a skupinách sociálnej siete Facebook s názvom „Fanny/Franciska“, „Aristokracia na Slovensku“, „Várbarátok“, „ROŽŇAVA a OKOLIE sú SPOLU!“, „Krasznahorka várának megmaradásáért és megújulásáért“, „Krasnohorské Podhradie a hrad Krásna Hôrka na starých fotografiách“ zverejnením príspevku tohto znenia: "Vážená pani riaditeľka Múzea Betliar Mgr. X. D., týmto odvolávam výroky, ktoré som predniesol na Vašu adresu a ktorými som Vás

označil za neslušnú, nepokornú, arogantnú, pohŕdajúcu prácou a výsledkami iných, lakomú, závistlivú osobu, ktorá mnohým veciam nerozumie a ktorá má povrchné vedomosti a kradne z môjho duševného vlastníctva a že ste neskúsená, máte arogantné vystupovanie nehodné pracovníka pôsobiaceho v oblasti kultúry, že ste ľudsky a odborne neschopná a nekompetentná zastávať funkciu riaditeľa múzea a nemáte predpoklady ani na rádovú prácu v kultúre a na úseku ochrany a zachovávaní kultúrneho dedičstva, pretože tieto tvrdenia nie sú pravdivé a ospravedlňujem sa Vám za ne“.

3. Žalobkyňa v žalobe a v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia uviedla, že je riaditeľkou Slovenského národného múzea - Múzeum Betliar a žalovaný sa dlhodobo vyjadruje o jej osobe negatívne, urážlivým a hanlivým spôsobom, keď opakovane uvádza, že je neslušná, nepokorná, arogantná, lakomá, že má povrchné vedomosti, že kradne z jeho duševného vlastníctva, je mladá a neskúsená, jej vystupovanie nie je hodné pracovníka pôsobiaceho v oblasti kultúry, je ľudsky a odborne neschopná a nekompetentná zastávať funkciu riaditeľa múzea a nemá ani predpoklady pre prácu v kultúre a na úseku ochrany zachovávaní kultúrneho dedičstva, pričom sa vyhráža, že o tomto jej správaní bude hovoriť aj na svojich prednáškach a podrobne písať vo viacerých svojich žánroch. Takéto nepravdivé informácie uviedol v listoch adresovaných jej nadriadenému generálnemu riaditeľovi Slovenského národného múzea dňa 24.4.2019, 7.5.2019 a na sociálnej sieti zverejšoval tiež osočujúce informácie, že do funkcie bola menovaná za záhadných okolností, podvodným zmanipulovaným výberovým konaním. Žalobkyňa uviedla, že aj keď nespochybňuje právo žalovaného na verejné vyjadrovania a prezentovanie svojich názorov, toto právo je limitované ochranou osobnostných práv iných. Pretože žalovaný svojimi vyjadreniami neoprávnene zasiahol do jej osobnosti, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, domáhala sa ochrany tiež v trestnom konaní proti žalovanému pre prečin ohovárania, ktoré trestné konanie bolo postúpené uznesením vyšetrovateľa zo dňa 11.9.2020 na prejednanie priestupku. Poukazovala na to, že žalovaný nereagoval na jej výzvy na mimosúdne vyriešenie sporu, a jeho tvrdenia, vzhľadom na platformu zverejnenia informácií, v značnej miere znižujú jej dôstojnosť a vážnosť v spoločnosti tak v okruhu blízkych, ako aj jej neznámych ľudí. Nevyhnutnosť úpravy právnych pomerov sporových strán neodkladným opatrením odôvodňovala obavou, že žalovaný bude pokračovať v napádaní jej osoby zavádzajúcimi, zlomyseľnými tvrdeniami, a so zreteľom na okolnosti prípadu, uvádzaním a šírením nepravdivých informácií o jej osobe formou príspevkov na sociálnych sieťach, prípadne v médiách, jej hrozí nebezpečenstvo vzniku ďalšej ujmy.

4. Súd prvej inštancie v odôvodnení uznesenia rozsiahlo citoval zo žaloby a návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia a právne vec posudzoval podľa § 324, § 325, § 326, § 328, § 329, § 331, § 332 Civilného sporového poriadku (CSP). Po teoretickom vymedzení všeobecných predpokladov nariadenia neodkladného opatrenia dospel k záveru, že žalobkyňa predloženými listinami osvedčila existenciu svojho nároku na ochranu osobnostných práv a preukázala, že konaním žalovaného dochádza k zásahu do jej oprávnených záujmov a zhoršovaniu jej právnej pozície. Okresný súd považoval nariadenie neodkladného opatrenia za efektívny nástroj ochrany osobnostných práv žalobkyne, uvádzajúc, že uložením obmedzení žalovanému, ktoré majú len dočasný charakter, nebude vytvorený nenávratný stav a je dodržaná zásada proporcionality, pretože nariadeným neodkladným opatrením nedochádza k obmedzeniu povinnej osoby neprimeraným spôsobom a nad nevyhnutný rozsah. O náhrade trov konania rozhodol s odkazom na § 262, § 255 ods. 1 CSP priznávúc plne procesne úspešnej žalobkyni v konaní o nariadenie neodkladného opatrenia náhradu trov konania proti žalovanému, ktorý vo veci úspech nemal.

5. Proti tomuto uzneseniu podal včas odvolanie žalobca uplatňujúc odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. a/, b/, d/, f/, g/, h/ CSP, že neboli splnené procesné podmienky (a), že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (b), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f), zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené (g) a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h). Žiadal, aby odvolací súd napadnuté uznesenie zrušil a priznal mu náhradu vzniknutých trov.

6. Odvolateľ vytykal okresnému súdu, že sa nevysporiadal s postavením žalobkyne ako verejného činiteľa, ktoré pochybenie považoval za nedostatok procesných podmienok pre vydanie uznesenia. Za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie označil postup súdu prvej inštancie, ktorý rozhodol bez toho, aby sa mohol vyjadriť na pojednávaní a nezohľadnil fakt, že príspevky o žalobkyni realizoval

v súvislosti s výkonom jej verejnej funkcie. Žalovaný zastával názor, že napadnuté uznesenie súdu nerešpektuje konštantnú súdnu judikatúru, ktorá nepriznáva ochranu osobnosti v súvislosti s výkonom verejnej funkcie, ktoré vyjadrenia žalovaného bola žalobkyňa ako verejný činiteľ povinná strpieť.

7. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu označila napadnuté uznesenie za vecne správne a navrhovala ho potvrdiť. Poukázala na to, že žalovaný nepopiera jej skutkové tvrdenia a svoje odvolanie opiera iba o názor, že je povinná jeho konanie ako verejný činiteľ strpieť. Tento názor označila za mylný, pretože jej nesvedčí postavenie verejného činiteľa, a ani verejný činiteľ nie je povinný strpieť uvádzanie lží o jeho osobe. Z obsahu odvolania žalovaného jej vyplynulo, že žalovaný si neuvedomuje rozdiel medzi konaním a rozhodovaním vo veci samej a konaním o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, v ktorom súd rozhoduje bez riadneho prejednania veci, u ktorého konania prevláda požiadavka rýchlosti nad požiadavkou úplnosti skutkových zistení a povaha ktorého rozhodnutia má dočasný (predbežný) charakter. Žalobkyňa vyjadrila tiež názor, že samotné odvolanie žalovaného preukazuje opodstatnenosť nariadeného neodkladného opatrenia, pretože žalovaný je naďalej presvedčený o svojom práve uvádzať akékoľvek, teda aj lživé, klamlivé výroky o jej osobe, čo mali podľa žalobkyne osvedčiť aj jeho podania po nariadení neodkladného opatrenia zo dňa 3.2.2021 a 4.2.2021, adresované vo veci konajúcej sudkyni.

8. Ďalšie vyjadrenia strany sporu v odvolacom konaní nepodali.

9. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas a oprávnenou osobou, proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario, v rozsahu vyplývajúcom z § 380 ods. 1,2 CSP a z hľadísk uplatnených odvolacích dôvodov a zistil, že nie sú dané dôvody na potvrdenie (§ 387 CSP), ani na zrušenie (§ 389 CSP) rozhodnutia, preto uznesenie súdu prvej inštancie odvolací súd zmenil tak, ako vyplýva z výroku tohto súdneho rozhodnutia.

10. Žalovaný uplatnil odvolacie dôvody uvedené v § 365 ods. 1 písm. a/, b/, d/, f/, g/, h/ CSP. Skúmanie splnenia procesných podmienok v zmysle odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. a/ CSP je úradnou povinnosťou súdu počas celého konania. Ide o podmienky, definované v § 161 ods. 1 CSP, za ktorých súd môže vo veci konať a rozhodnúť. Ak ide o odstrániteľnú podmienku, súd sa pokúsi odstrániť ju a v prípade neodstrániteľnej podmienky konanie zastaví. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP je naplnený, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Vo všeobecnosti ide o taký postup súdu, ktorým sa strane sporu znemožní realizácia procesných práv priznaných jej v súdnom konaní na účely ochrany jej práv a právom chránených záujmov. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu, že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (napr. nesprávne realizovaná mandukčná povinnosť súdu a pod.). Tento odvolací dôvod môže byť naplnený tiež vtedy, ak súd nedostatočne odôvodní svoje rozhodnutie, v rozpore s požiadavkou jeho zrozumiteľnosti a presvedčivosti. Podstata odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. f/ CSP spočíva predovšetkým v nesprávnom postupe súdu prvého stupňa pri hodnotení výsledkov dokazovania. Dôsledkom je to, že súd berie do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplynuli alebo neboli stranami sporu prednesené, prípadne neprihliada na skutočnosti, ktoré boli preukázané či vyplynuli z prednesov strán. Nesprávne skutkové zistenia môžu byť aj výsledkom logických rozporov pri hodnotení dôkazov s osobitným zreteľom na závažnosť, zákonnosť a pravdivosť získaných poznatkov. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. g/ CSP je daný vtedy, ak sporová strana oprávnenne uplatní nové dôkazné prostriedky za splnenia podmienok upravených § 366 CSP (novoty v odvolacom konaní), z ktorých vyplynie skutkový stav, ktorý je v zrejmom rozpore so zisteným skutkovým stavom tvoriaci základ napadnutého rozhodnutia, teda je zřejmé, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav, ktorý ako základ rozhodnutia neobstojí. Podľa § 366 CSP prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak sa týkajú procesných podmienok, ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP je v praxi vykladaný tak, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení súd vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil

právny predpis iný, než ktorý použiť mal alebo ak síce použil správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

11. Odvolací súd nezistil nedostatok procesných podmienok konania, ktoré sú podstatou odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. a/ CSP. Podmienkami konania sú vecné procesné podmienky (kvalifikovaný spôsob začatia konania, t.j. v sporovom konaní žaloba, splnenie poplatkovej povinnosti), podmienky na strane súdu (právomoc, príslušnosť), procesné podmienky na strane účastníkov (procesná subjektivita procesná spôsobilosť, prípadné povinné zastúpenie advokátom) a tzv. negatívne procesné podmienky (prekážka začatého konania, prekážka rozsúdenej veci). Nedostatkom procesných podmienok nie je vyhodnotenie právneho postavenia žalobkyne ako verejného činiteľa, ako tento odvolací dôvod vymedzil žalobca. Pokiaľ by žalobkyni svedčilo postavenie verejného činiteľa, na ktorú okolnosť by súd neprihliadol, mohlo by to naplňovať iba odvolacieho dôvodu vyplývajúce z nesprávneho vyhodnotenia skutkového stavu a jeho právneho posúdenia (§ 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP). Rovnako tak, pokiaľ okresný súd vo veci rozhodol bez pojednávania a vykonávania dokazovania výsluchom strán, tento jeho postup nepredstavuje zásah do práv žalovaného v zmysle odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. b/ CSP ani nezakladá inú vadu konania podľa § 365 ods. 1 písm. d/ CSP, pretože v konaní o neodkladnom opatrení takýto procesný postup súdu zákon výslovne umožňuje a predpokladá v ustanovení § 329 ods. 1 CSP, v zmysle ktorého súd rozhoduje aj bez návrhu a vyjadrenia sporových strán a bez nariadenia pojednávania, keď je uprednostnená rýchlosť zásahu súdu pred úplnosťou skutkových zistení, ako na to správne poukázala vo vyjadrení k odvolaniu aj žalobkyňa. Nebol naplnený ani odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. g/ CSP, pokiaľ ide o novoty v odvolacom konaní. Vzhľadom na tzv. zrýchlený charakter konania o neodkladnom opatrení, prípustnosť nových dôkazov je zužujúco modifikovaná v § 329 ods. 2 CSP, podľa ktorého platí, že pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie. To znamená, že akýkoľvek ďalšie, či nové skutočnosti, ktoré by mali vplyv na zmenu skutkového stavu i následné právne posúdenie dôvodnosti návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, a ktoré neexistovali v čase rozhodnutia súdu prvej inštancie, nemajú vplyv ani na posúdenie veci odvolacím súdom. Žalovaný v odvolaní ani neuviedol vo väzbe na odvolací dôvod § 365 ods. 1 písm. g/ CSP žiadne novoty, ktoré by preukazovali, že v konaní na súde prvej inštancie bol nesprávne zistený skutkový stav, v dôsledku ktorého došlo k vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

12. Postupom a rozhodnutím súd však boli naplnené odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. d/, f/, h/ CSP, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávnych skutkových zistení, nesprávnej interpretácie aplikovanej právnej úpravy, a z odôvodnenia rozhodnutia nevyplývajú zrozumiteľné dôvody, pre ktoré súd dospel k záveru, že žalobkyňa preukázala naliehavosť na požadovanej neodkladnej úprave, a že ňou žiadaná úprava právnych pomerov zodpovedá zásade proporcionality pri vyvažovaní ochrany práv žalobkyne a obmedzení práv žalovaného.

13. Podľa § 324 ods. 1 CSP pred začatím konania, počas konania a po jeho skončení súd môže na návrh nariadiť neodkladné opatrenie.

14. Podľa § 325 ods. 1 CSP neodkladné opatrenie môže súd nariadiť, ak je potrebné bezodkladne upraviť pomery alebo ak je obava, že exekúcia bude ohrozená.

15. V zmysle § 325 ods. 2 písm. d/ CSP neodkladným opatrením možno strane uložiť najmä, aby niečo vykonala, niečo sa zdržala alebo niečo znášala.

16. Podľa § 326 ods. 1 CSP v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia sa popri náležitostiach žaloby podľa § 132 uvedie opísanie rozhodujúcich skutočností odôvodňujúcich potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu, že exekúcia bude ohrozená, opísanie skutočností hodnoverne osvedčujúcich dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a musí byť z neho zrejmé, akého neodkladného opatrenia sa navrhovateľ domáha.

17. Podľa § 329 ods. 1 veta prvá CSP súd môže rozhodnúť o návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia aj bez výsluchu a vyjadrenia strán a bez nariadenia pojednávania.

18. Podľa § 329 ods. 2 CSP pre neodkladné opatrenie je rozhodujúci stav v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie.

19. Aj v konaní o neodkladnom opatrení sú strany povinné označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení (§ 149 a nasl. CSP). Všetky zásady dokazovania platné v civilnom procese sa však nemôžu uplatniť v celej šírke s ohľadom na potrebu poskytnutia rýchlej a účinnej ochrany práv prostredníctvom nariadeného neodkladného opatrenia. Pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení ide o osvedčovanie tvrdených skutočností, čo na rozdiel od dokazovania znamená, že súd prostredníctvom označených dôkazov zisťuje najvýznamnejšie skutočnosti dôležité pre rozhodnutie.

20. Dokazovanie v zmysle § 185 a nasl. CSP súd nevykonáva a pri rozhodovaní vychádza z obsahu návrhu, a zo skutočností, ktoré boli osvedčené. Pomery, ktoré majú byť neodkladným opatrením upravené, musia mať vždy povahu právnych pomerov. Potreba ich úpravy musí byť neodkladná, obsahujúca prvky naliehavosti a nevyhnutnosti, ktoré však bez ďalšieho neznamenujú, že ide o akútny a jednorazový stav. Táto potreba môže pretrvávať aj po určité dlhšie časové obdobie.

21. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd môže vyhovieť návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia len za situácie, že už z návrhu na jeho nariadenie sú zrejmé také skutkové tvrdenia a označené také dôkazy, ktoré osvedčujú aspoň pravdepodobnosť existencie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana a súčasne preukazujú, že skutočne hrozí vznik, či rozširovanie škody alebo inej ujmy na právach a oprávnených záujmov navrhovateľa neodkladného opatrenia, keď dôkazné bremeno spočíva výlučne na navrhovateľovi.

22. Odvolací súd po preskúmaní obsahu spisu dospel k záveru, že súd prvej inštancie vyhovel návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia napriek tomu, že na to neboli splnené podmienky.

23. Pred nariadením neodkladného opatrenia bol súd prvej inštancie povinný vyhodnotiť, či :

- a/ je osvedčená existencia právneho vzťahu medzi sporovými stranami,
- b/ žalobkyňou tvrdené a osvedčené skutočnosti odôvodňujú potrebu neodkladnej úpravy pomerov alebo obavu z ohrozenia exekúcie,
- c/ uložením požadovanej povinnosti alebo obmedzenia objektívne možno dosiahnuť ochranu, ktorej sa žalobkyňa domáha,
- d/ navrhovaným neodkladným opatrením, pokiaľ má mať podľa okolností prípadu dočasný charakter, nebude vytvorený nenávratný stav,
- e/ právne účinky neodkladného opatrenia neobmedzia žalovaného ako povinnú osobu neprimeraným spôsobom a nad nevyhnutný rozsah.

24. Okresný súd v odôvodnení rozhodnutia len všeobecne uviedol, že považuje za osvedčené skutočnosti odôvodňujúce potrebu neodkladnej úpravy práv, ktoré boli preukázané predložením listinných dôkazov, z ktorých tiež vyvodil pretrvávajúce (rozširovanie) ujmy na oprávnených záujmoch žalobkyne a zhoršovanie jej právnej pozície, preto nariadené neodkladné opatrenie považoval za primeraný a efektívny prostriedok ochrany. Takáto nekonkrétna interpretácia naplnenia zákonnej požiadavky hodnoverného osvedčenia dôvodnosti nariadenia neodkladného opatrenia je však absolútne nedostačujúca. Okresný súd úplne opomenul vyhodnotiť požiadavku primeranosti nariadeného neodkladného opatrenia vo väzbe na právo žalovaného na slobodu prejavu, ktorý zásah do tohto práva okresný súd výrokom svojho rozhodnutia ani žiadnym spôsobom časovo neobmedzil.

25. Pokiaľ aj žalobkyňa preukázala svoj nárok na ochranu osobnostných práv (je nesporné, že žalovaný zverejnil o osobe žalobkyne informácie spôsobilé vyvolať ujmu na jej osobnostných právach), to súčasne neznamena preukázanie nevyhnutnosti neodkladnej úpravy právnych pomerov. Potrebu okamžitého zásahu súdu musí žalobkyňa tvrdiť a osvedčiť takými skutočnosťami, z ktorých plynie, že neodkladná úprava žiadaná návrhom neznesie odklad, pretože bez nej dôjde k neodvratnej ujme na právach žalobkyne. Naliehavosť okamžitej úpravy musí vyplývať z časových súvislostí, ako i vecného vzťahu navrhovaného neodkladného opatrenia medzi narušením usporiadania pomerov strán a ich neodkladnou úpravou (účelnosť, efektívnosť), pri rešpektovaní zásady proporcionality. Žalobkyňa v prejednávacom prípade neosvedčila existenciu naliehavosti na nariadení neodkladného opatrenia, a rovnako tak ani primeranosť požadovaného zásahu do právneho postavenia žalovaného.

26. Fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy (§11 OZ).

27. Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadostučinenie (§13 ods.1 OZ). Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§13 ods.2 OZ).

28. Predmetom konania vo veci samej ako i konania o nariadenie neodkladného opatrenia je právo na ochranu osobnosti žalobkyne. Toto právo je absolútnym právom fyzickej osoby, teda pôsobí proti každému, tak proti ostatným fyzickým, právnickým osobám, ako aj proti štátu. Jeho obsahom je zákaz akéhokoľvek zásahu spôsobilého vyvolať ohrozenie, či porušenie práv príkladmo vymedzených § 11 OZ, keď na poskytnutie ochrany sa nevyžaduje vyvolanie následkov, ale postačuje, ak zásah je spôsobilý vyvolať ohrozenie alebo narušenie chránených práv. Nároky, ktoré môže ohrozená, či poškodená fyzická osoba v súvislosti s ochranou osobnosti uplatňovať, vyplývajú z § 13 OZ. Okrem nich sa môže fyzická osoba domáhať i náhrady škody, ktorá jej bola neoprávneným zásahom spôsobená a pokiaľ v dôsledku neoprávneného zásahu vznikla aj nemajetková ujma, vznikajú pre pôvodcu zásahu sankcie uvedené v § 13 ods. 1,2 OZ. Pri aplikácii sankcie je vždy potrebné dodržiavať zásadu primeranosti, teda prostriedky ochrany poskytované podľa § 13 OZ musia byť primerané povahe zásahu. Česť fyzickej osoby predstavuje významné hodnoty osobnosti, má dôležitý význam pre vzťah dotknutej fyzickej osoby k iným, čím ovplyvňuje aj jej postavenie v spoločnosti. Porušenie práva na česť môže byť spôsobené takými skutkovými tvrdeniami, ktoré sú objektívne spôsobilé privodiť ujmu a v očiach ostatných fyzických osôb pôsobia difamačne. Kto o inom zverejňuje hanlivé informácie, nemožno jeho konanie považovať za rozumné alebo legitímne. Pokiaľ má ísť o oprávnenú kritiku, táto musí byť vždy vecná, konkrétna a primeraná, čo do obsahu, formy i miesta, na ktorom bola prednesená. Prípustná kritika nesmie vybočovať z medzí sledovaného a spoločensky uznávaného účelu.

29. Na účely konania o neodkladnom opatrení žalobkyňa osvedčila existenciu zásahu do svojho práva na ochranu osobnosti, keď preukázala, že žalovaný na platformách dostupných širokej verejnosti, ako aj vyjadreniami adresovanými zamestnávateľovi žalobkyne, označoval ju za osobu, ktorá skreslene, nepravdivo informuje verejnosť o téme Andrassyovcov, kradne jeho duševné vlastníctvo, je odborne a ľudsky nepripravená na výkon funkcie, ktorú mala obsadiť na základe zmanipulovaného výberového konania. Nepochybne ide o také skutkové tvrdenia, či hodnotiace úsudky, žalovaného, ktoré majú spôsobilosť ohroziť česť a dobrú povesť žalobkyne, a pokiaľ im chýba vecný základ vyplývajúci z overiteľných pravdivých informácií, je opodstatnené požadovať od žalovaného nápravu. Žalobkyňa ako riaditeľka Slovenského národného múzea - štátnej príspevkovej organizácie, nie je v postavení verejného činiteľa, teda v postavení osoby, ktorej prislúcha právo výkonu verejnej moci v mene štátu, ale z titulu svojho postavenia patrí do okruhu osôb verejného záujmu. Rozsah ochrany jej osobnostných práv je širší ako v prípade verejného činiteľa (politika, prokurátora, ..), no jej činnosť môže byť predmetom verejnej kontroly a s ňou súvisiacej verejnej kritiky, pokiaľ ide o ochranu národného kultúrneho dedičstva, či chod štátnej inštitúcie, ktorá kritika musí byť vecná, podložená a primeraná.

30. Predpokladom zásahu do slobody prejavu žalovaného ako sa toho domáha žalobkyňa neodkladným opatrením z dôvodu, že vykonávaním tohto práva žalovaného dochádza k neoprávnenému zásahu do jej osobnostných práv, je požiadavka, aby v dobe uplatnenia nároku, takéto konanie žalovaného trvalo alebo reálne hrozilo jeho budúce opakovanie a súčasne, aby požadované zakazovacie, zdržovacie konanie nepresiahlo cieľ ochrany osobnosti, teda nesmie byť nadmerne obmedzujúce pôvodcu zásahu nad rámec sledovaného účelu. Žalobkyňou žiadané neodkladné opatrenie, aby sa žalovaný zdržal akéhokoľvek konania spočívajúceho v šírení a zverejňovaní informácií súvisiacich s jej osobou predstavuje absolútne obmedzenie slobody prejavu žalovaného, ktorého opodstatnenie a primeranosť žalobkyňa žiadnym spôsobom neodôvodnila, a takéto odôvodnenie chýba aj v rozhodnutí súdu prvej inštancie. Ústavnú ochranu požíva tak základné ľudské právo na zachovanie osobnej cti, dobrej povesti a ochranu dobrého mena (Čl. 19 Ústavy SR) ako aj právo na slobodu prejavu a informácie (Čl. 26 Ústavy SR). Pri kolízii týchto dvoch rovnocenných práv je nevyhnutné vychádzať z testu proporcionality a významu každého z posudzovaných práv v okolnostiach posudzovanej veci. Pri hodnotení opodstatnenosti zásahu do práva na slobodu prejavu sa uplatňuje zásada zákazu nadmerného zásahu i zásada zákazu zneužitia práva alebo moci na úkor iného. Rozhodnutie súdu, z ktorého vyplýva absolútny zákaz výkonu práva na slobodu prejavu vo vzťahu medzi stranami sporu, je nepochybne vybočením zo zmienovaných zásad.

31. Návrh žalobkyne na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým by bol uložený zákaz žalovanému šíriť a zverejňovať akékoľvek informácie o jej osobe, aj keď vykonáva funkciu riaditeľky štátnej príspevkovej organizácie, a teda je osobou verejného záujmu, nespĺňa požiadavku primeranosti obmedzení v konaní o nariadení neodkladného opatrenia ani požiadavku proporcionality zásahu do práva na slobodu prejavu v pomere k právu na ochranu osobnosti. Žalobkyňa neosvedčila ani prvok naliehavosti na účely neodkladnej úpravy právnych pomerov, keď podľa obsahu listín k poslednému vážnemu zásahu žalovaného do práv žalobkyne došlo šesť mesiacov (jún 2020) pred podaním návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Iné, neskoršie vyjadrenia žalovaného predstavujú už len jeho nespokojnú reakciu na postup žalobkyne, ktorá iniciovala trestné konanie a podala tiež civilnú žalobu, ktorej sa týka aj uvedené neodkladné opatrenie, nevyplýva z nich však, aby žalovaný vo verejnom šírení sporných informácií o žalobkyni naďalej pokračoval. Rozhodnutie súdu prvej inštancie v okolnostiach prípadu síce malo zákonný podklad a sledovalo cieľ ochrany ústavou zaručeného práva žalobkyne na ochranu osobnosti, no zasiahlo do ústavou garantovaného práva na slobodu prejavu žalovaného bez splnenia podmienok vyžadovaných pre nariadenie neodkladného opatrenia, ktorý zásah nezodpovedá testu proporcionality proti sebe stojacich práv a zjavne prekračuje prípustnú mieru. Odvolací súd postupom podľa § 388 CSP preto rozhodnutie súdu prvej inštancie zmenil tak, že návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

32. Odvolací súd upriamuje pozornosť žalovaného na to, že zamietavé rozhodnutie o nariadení neodkladného opatrenia ho nezbavuje zodpovednosti za prípadné porušenie práv žalobkyne (či iných osôb) chránených § 11 OZ, Čl. 19, 22 Ústavy SR, do ktorých práv nesmie zasahovať bez legitímne sledovaného účelu. Negatívny osobný vzťah žalovaného k žalobkyni nemá byť zdrojom nepravdivých, pravdu skresľujúcich, alebo znevažujúcich vyjadrení na jej adresu vo verejnom priestore. Aj osoby v postavení verejných činiteľov, či osoby verejného záujmu alebo osoby inak verejne známe majú zaručenú ochranu svojej osobnosti, a ich kritika, či informácie o nich poskytované nesmú byť samoučelné, založené len na nepriateľskom vzťahu k nim.

33. Odvolací súd nerozhodoval o náhrade trov konania, pretože okresný súd konal a rozhodoval o neodkladnom opatrení na základe návrhu podaného do prebiehajúceho súdneho konania, čo znamená, že rozhodnutie o neodkladnom opatrení nekonzumuje vec samú, teda nemá povahu konečného rozhodnutia vo veci samej. O náhrade trov konania o neodkladnom opatrení, vrátane trov odvolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie v súlade s § 262 ods. 1 CSP až v konečnom rozhodnutí o veci samej.

34. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok dovolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).